

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUN EETTISET PERIAATTEET

JAMKin hallituksen hyväksymä 7.12.2010

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sisällys

1	Johdanto.....	3
2	Eettinen toimikunta	4
3	Eettisistä periaatteista viestintä	4
4	Yleiset eettiset periaatteet	5
5	Opiskelua ja opetusta koskevat eettiset periaatteet.....	5
6	T&K –toimintaa ohjaavat eettiset periaatteet	6
7	Korkeakouluyhteisöä koskevat menettelyohjeet yleisimmissä toiminnan eettisyyden rikkomuksissa ja epäilyissä.....	7
	7.1 Vilppi tenttitilanteessa	7
	7.2 Muut opintoihin liittyvät eettisyyden rikkomukset ja epäilyt.....	7
	7.3 Muu epäeettinen toiminta.....	8
8	Opiskelijan toiminnan eettiset periaatteet	9
9	Henkilöstön eettisen toiminnan periaatteet	10

Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettiset periaatteet

1 Johdanto

Jyväskylän ammattikorkeakoulun arvot ovat luottamus, luovuus ja vastuu. Jokainen ammattikorkeakouluyhteisön jäsen noudattaa toiminnassaan näitä arvoja. Lisäksi toimintaa ohjaavat yleiset eettiset periaatteet ja niitä täydentävät ammattialakohtaiset eettiset ohjeistukset.

Ammattikorkeakoulun perustehtäviä ovat korkeakouluopetus sekä työelämää, koulutusta ja aluekehitystä palveleva tutkimus- ja kehitystoiminta. Ammattikorkeakouluille ja sen eri yksiköille on kehittynyt ja vakiintunut toimintakäytäntöjä, joihin liittyviä eettisiä periaatteita ei ole kirjattu. Näiden periaatteiden selkeys ja yhtenäisyys on erityisen tärkeää silloin, kun toiminnassa on tapahtunut jotakin eettisiä periaatteita loukkaavaa tai kun ilmenee epäily eettisestä rikkomuksesta.

Tutkimus-, kehitys- ja opetustilanteissa eettiset periaatteet ovat luonnollinen osa toimintaa ja tavoitteena on ennakoida ja varmentaa kaikkien yhteinen tahtotila ja ymmärrys niistä. Työelämän muuttuessa, työkäytäntöjen kehittyessä ja yhteistoiminnan laajentuessa syntyy uudenlaisia tilanteita, joissa nykyiset eettiset periaatteet eivät ole riittäviä tai periaatteiden tulkinta voi muuttua.

Eettinen osaaminen on nostettu ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yhteiseksi, yleiseksi työelämän kompetenssiksi jolloin myös opetuksen, opiskelun ja tutkimus- ja kehitystoiminnan tulee edistää tämän kompetenssin kehittymistä.

Tässä Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettisiä periaatteita käsittelevässä asiakirjassa esitetään ne keskeiset periaatteet ja toimintakäytännöt, joilla edistetään korkeakouluyhteisön toiminnan kriittisyyttä, totuudellisuutta, yhteisöllisyyttä ja puolueettomuutta. Samalla yhtenäistetään ja selkeytetään eettistä käytäntöä kaikkien osapuolten kannalta. Keskeisenä lähtökohtana on toiminnan eettisyydestä keskustelu, siitä tietoiseksi tuleminen ja tarkoituksenmukainen viestintä.

Yleiset eettiset periaatteet esitetään lyhyesti opiskelun ja opetuksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan kannalta. Lisäksi asiakirjassa kuvataan eettisen toimikunnan tehtävät sekä rikkomuksiin tai epäilyihin liittyvät menettelyohjeet. Lopuksi esitetään opiskelijan ja henkilöstön eettiset periaatteet tukemaan toiminnan eettisyyttä.

Asiakirja täydentää Jyväskylän ammattikorkeakoulun opetusta, opiskelua ja tutkimus- ja kehitystoimintaa koskevaa muuta ohjeistusta ja säädöksiä.

2 Eettinen toimikunta

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on eettinen toimikunta, jonka toiminnan tarkoituksena on edistää eettisten periaatteiden toteutumista ammattikorkeakoulun toiminnassa. Eettisen toimikunnan nimeää rehtori.

Eettisen toimikunnan tehtävänä on:

1. toimia ammattikorkeakoulun yleistä toiminnan eettisyyttä kehittävänä ja seuraavana toimielimenä,
2. käsitellä ja antaa suosituksia eettisiin kysymyksiin opiskelun, opetuksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan alueilla,
3. laatia eettiset periaatteet ja ohjeistukset opetukseen ja opiskeluun, seurata niiden toteutumista sekä kehittää ja uudistaa niitä tarpeen mukaan,
4. laatia eettiset periaatteet ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistyölle, seurata niiden toteutumista sekä kehittää ja uudistaa niitä tarpeen mukaan,
5. laatia periaatteet ja ohjeistukset opinnäytetöiden ja muiden raporttien aitouden takaamiseksi, seurata niiden toteutumista sekä kehittää ja uudistaa niitä tarpeen mukaan sekä
6. tiedottaa edellä mainituista asioista.

Rehtori nimittää toimikunnan ja sille puheenjohtajan määräajaksi. Toimikunta voi havaitessaan epäeettistä menettelyä suositella rehtorille toimenpiteisiin ryhtymistä.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi toimikunta kokoontuu tarvittaessa. Toimikunta voi tarvittaessa käyttää toimikunnan ulkopuolisia asiantuntijoita.

Toimikunnan työskentelyyn osallistuvia sitoo vaitiolovelvollisuus toimikunnassa käsiteltävistä asioista. Jos toimikunnan käsiteltäväksi tulee sen jäsentä koskeva asia, on tämän pidättäydyttävä asian käsittelystä.

3 Eettisistä periaatteista viestiminen

Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettisistä periaatteista tiedotetaan ja niistä keskustellaan opiskelijoiden ja henkilöstön kesken säännöllisesti. Keskeisiä kanavia opiskelijoille ovat orientaatioviikot ja opinto-opas, henkilöstölle perehdytystilaisuudet, henkilöstökokoukset ja intranet.

Opinnäytetöihin ja raportteihin sekä muuhun opiskeluun kuten harjoitteluun liittyvät eettiset erityisohjeistukset käsitellään kyseessä olevien opintojaksojen yhteydessä. Jokainen opetushenkilökunnan ja ammattialansa edustaja vastaa eettisten periaatteiden tiedottamisesta omalta osaltaan.

Ettinen toimikunta raportoi toiminnastaan rehtorille.

4 Yleiset eettiset periaatteet

Jokaista opiskelijaa ja henkilöstön jäsentä kohdellaan korkeakoulussa oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti ilman rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.¹

Jokainen korkeakouluyhteisön jäsen toimii vastuullisesti edistäen toiminnallaan kestävää, taloudellista, kulttuurista, ekologista ja sosiaalista kehitystä.

Korkeakouluyhteisön jokaisen jäsenen oikeutta tulla kuulluksi, tulee kunnioittaa.

Korkeakoulussa noudatetaan hyvää hallintotapaa eivätkä esteelliset henkilöt osallistu asioiden käsittelyyn.

Muilta osin noudatetaan tässä asiakirjassa jäljempänä esitettyjä opiskelijan ja henkilöstön eettisen toiminnan periaatteita

5 Opiskelua ja opetusta koskevat eettiset periaatteet

Opiskelijan päätavoitteena on oppia, kasvaa ja kehittyä kohti tulevan ammattialansa asiantuntijuutta. Hän toimii korkeakouluyhteisönsä vastuullisena jäsenenä noudattaen Jyväskylän ammattikorkeakoulun arvoja sekä eettisiä ja kestäväen kehityksen periaatteita opiskelussaan, harjoittelussaan, osallistuessaan tutkimus- ja kehitystoimintaan ja toimiessaan näihin liittyvissä yhteistyöverkostoissa.

Opiskelija toimii aktiivisesti eettisen osaamisensa kehittämiseksi ja osallistuu aktiivisesti keskusteluun toiminnan eettisyydestä.

Opettajan päätavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, kasvamista ja kehittymistä kohti oman ammattialansa asiantuntijuutta. Hän toimii korkeakouluyhteisönsä vastuullisena jäsenenä noudattaen Jyväskylän ammattikorkeakoulun arvoja sekä eettisiä ja kestäväen kehityksen periaatteita opetuksessaan, tutkimus- ja kehitystoiminnassaan ja yhteistyöverkostoissaan.

Jokainen opiskelija ja henkilöstön jäsen toimii oman ammattialansa edustajana ja esimerkkinä työssään, yhteistyöverkostoissaan sekä suhteessa kollegoihinsa. Tämän asiakirjan periaatteiden ohella hänen toimintaansa ohjaavat sekä yleiset että ammattialakohtaiset, eettisyyttä ja tietosuoja koskevat periaatteet ja normit.

Korkeakoulujen tyypillisimpiä eettisiä ongelmia ovat:

Piittaamattomuus

¹ YK:n ihmisoikeuksien julistus

- laiminlyönnit tutkimus- ja kehittämistoiminnassa
- muiden tutkijoiden/kehittäjien osuuden vähättely
- puutteellinen viittaaminen aiempiin julkaistuihin tuloksiin sekä tulosten ja menetelmien harhaanjohtava raportointi.
- epäasiallinen käyttäytyminen eri medioissa

Vilppi

- Sepittäminen, joka on keksittyjen havaintojen tai tulosten esittämistä ominaan
- Vääristely, joka on alkuperäisten havaintojen tarkoituksellista muokkausta ja esittämistä niin, että havaintoihin perustuva tulos muuttuu. Vääristelyä on myös johtopäätösten kannalta olennaisten tulosten esittämättä jättäminen.
- Luvaton lainaaminen eli plagiointi, joka on toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, harjoitteluraportin, opiskelutehtävän tai muun tekstin ja sen osan esittämistä ominaan.
- Anastaminen, joka on alkuperäisen kehittämis- ja tutkimusidean, -suunnitelman tai – havaintojen oikeudetonta esittämistä tai käyttämistä omista nimissään.
- Luntaaminen tenttitilanteessa.

6 T&K –toimintaa ohjaavat eettiset periaatteet

Ammattikorkeakouluyhteisön kaikki jäsenet noudattavat valtakunnallisen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa ohjeistoa Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen (2002)² siltä osin kuin se ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöhön soveltuu.

Tämän mukaisesti tutkimus- ja kehitystoimintaan osallistuvat henkilöstö ja opiskelijat:

- noudattavat rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta työssä, tulosten tallentamisessa sekä hankkeiden ja niiden tulosten arvioinnissa;
- soveltavat toimiinsa perusteltuja ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä ja toteuttavat toiminnan luonteeseen kuuluvaa avoimuutta hankkeiden tuloksia julkaistessaan;
- ottavat muiden asiantuntijoiden ja tutkijoiden työn sekä saavutukset asiallisella tavalla huomioon niin, että he kunnioittavat näiden työtä, antavat heidän saavutuksilleen niille kuuluvat arvot ja merkityksen omassa työssään ja sen tuloksia julkaistessaan

² Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen, Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2. painos, sivu 3, 2002

- ilmoittavat tutkimus- ja kehityshankkeisiin osallistuville rahoituslähteet ja toiminnan suorittamisen kannalta merkitykselliset muut sidonnaisuudet ja raportoivat nämä tuloksia julkaistessaan; sekä
- noudattavat hyvää hallintokäytäntöä ja ottavat huomioon henkilöstö- ja taloushallinnon normit

7 Korkeakoulu yhteisöä koskevat menettelyohjeet yleisimmissä toiminnan eettisyyden rikkomuksissa ja epäilyissä

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan 2002 raportissa annettuja menettelyohjeita hyvän tieteellisen käytännön loukkaamista koskevien epäilyjen käsittelemiseksi voidaan soveltaa Jyväskylän ammattikorkeakoulu yhteisön kaikkiin jäseniin. Menettelyssä keskeistä on puolueettomuus ja oikeudenmukaisuus, osapuolten kuuleminen ja käsittelyn nopeus.

7.1 Vilppi tenttitilanteessa

Opiskelijan syyllistyessä todistettavasti vilppiin tenttitilanteessa, tentin valvoja poistaa hänet välittömästi tenttitilaisuudesta, ja hänen tenttisuorituksensa hylätään. Opintosuoritus voidaan hylätä myös silloin, kun vilppi havaitaan vasta tenttitilaisuuden jälkeen.

Vilpistä tehdään kirjallinen ilmoitus yksikön johtajalle ja rehtorille. Opiskelijalle annetaan mahdollisuus tulla kuulluksi. Opiskelijaa voidaan kurinpidollisesti rankaista rikkomuksen vakavuudesta riippuen varoituksella tai erottamalla hänet määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Varoituksesta päättää rehtori ja erottamisesta määräajaksi ammattikorkeakoulun hallitus (Laki 351/2003, 28§, Jyväskylän ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 41§).

7.2 Muut opintoihin liittyvät eettisyyden rikkomukset ja epäilyt

Kun opettaja epäilee opiskelijan syyllistyneen vilppiin kirjallisessa tehtävässä, opinnäytetyössä tai muussa opiskeluun liittyvässä toiminnassa, menetellään seuraavasti:

1. Selvitys opiskelijalta

Kun on olemassa epäily vilpistä, opettaja ottaa ensin yhteyttä opiskelijaan ja pyytää selvitystä epäilyttävän suorituksen tekotavasta, käytetyistä lähteistä jne. Mikäli opiskelijan antama selvitys ei poista epäilyä, saatetaan asia yksikönjohtajan tietoon.

2. Kirjallinen ilmoitus

Epäily vilpistä saatetaan yksikönjohtajan tietoon kirjallisella ilmoituksella, jossa vilppiepäily yksilöidään ja perustellaan.

3. Päätös tutkinnan aloittamisesta

Yksikönjohtaja päättää tutkinnan aloittamisesta. Päätös tutkinnan aloittamisesta ja sen perusteesta on ilmoitettava välittömästi opiskelijalle. Yksikönjohtaja hankkii tutkintaa varten tarpeellisen tausta-aineiston ja kuulee opettajaa, epäiltyä opiskelijaa ja tarpeen mukaan asiantuntijoita tai eettistä toimikuntaa.

4. Tutkinnasta raportointi

Tutkinnasta laaditaan raportti, jonka tulee sisältää

- selostus toiminnasta, josta vilppiepäily on esitetty sekä epäilyn perusteet
- arvio siitä, onko epäilty toiminta vilppiä tai piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä
- arvio siitä, minkä tyyppisestä hyvän tieteellisen käyttäytymisen loukkauksesta on kyse
- arvio loukkauksen vakavuudesta, toistumisesta ja piittaamattomuuden asteesta sekä ehdotukset loukkauksen korjaamiseksi

5. Yksikönjohtajan ratkaisu

Jos vilppiepäily osoittautuu tutkinnan perusteella aiheettomaksi, yksikönjohtaja tiedottaa tästä asianomaiselle ja kaikille tutkintaa osallistuneille.

Jos vilppiepäily on osoitettu toteen, yksikönjohtaja tekee rehtorille esityksen, millaisiin toimiin ja seuraamuksiin ryhdytään.

6. Rehtorin päätös seuraamuksista

Rehtori päättää mihin toimiin ja seuraamuksiin ryhdytään ottaen huomioon hyvän tieteellisen käytännön loukkauksen vakavuuden, toistumisen, piittaamattomuuden asteen sekä epäasiallisen toiminnan laajuuden. Päätös saatetaan opiskelijan, opettajan, yksikönjohtajan ja eettisen toimikunnan tietoon.

Opintosuoritus, johon vilppi liittyy, jätetään hyväksymättä. Tämän lisäksi opiskelijaa voidaan kurinpidollisesti rangaista varoituksella tai erottamalla hänet määrääjäksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Varoituksesta päättää rehtori ja erottamisesta määrääjäksi ammattikorkeakoulun hallitus (Laki 351/2003, 28§, Tutkintosääntö 41§).

7.3 Muu epäeettinen toiminta

Muiden, kuin edellä kuvattujen eettisten epäkohtien käsittelyyn, sovelletaan seuraavia yleisiä periaatteita:

1. Epäily perusteineen ja niitä tukevine dokumentteineen saatetaan yksikönjohtajan tietoon.
2. Yksikönjohtaja tekee päätöksen tutkinnan aloittamisesta ja tutkinnan suorittamisen tavasta.
3. Asianosaiselta pyydetään selvitys asiasta.

4. Yksikönjohtaja päättää mahdollisista yksikön sisällä tehtävistä toimista, asian saattamisesta rehtorin ratkaistavaksi tai asian käsittelyn lopettamisesta.

8 Opiskelijan toiminnan eettiset periaatteet³

1. Päättävöitteeni on oppia, kasvaa ja kehittyä oman ammattialani asiantuntijatehtäviin. Harjoittelen ja kehitän työelämävalmiuksiani vastuullisena työntekijänä jo opiskeluaikanani.
2. Sovellan kaikessa toiminnassani kestävän kehityksen periaatteita.
3. Huolehden itsestäni ja opiskelukyvystäni sekä edistän korkeakoulu yhteisöni hyvinvointia ja yhteishenkeä.
4. Edistän toiminnallani sekä omaa oppimistani että opiskelutovereiden oppimista.
5. Tunnustan muiden tekemän työn arvon ja toimin aina rehellisesti. Niinpä
 - en toimi vilpillisesti opetus- ja tenttitilanteissa,
 - opintosuoritukseni ovat omaa tuotantoani, ellei kyse ole pari- tai ryhmätyöstä, jolloin yhteistyö käy ilmi tekijäluettelosta tai muulla tavoin,
 - ilmoitan aina käyttämäni lähteet,
 - olen korkeakoulu yhteisön jäsen, ja ymmärrän, ettei yksilöllisiä vaateitani aina voida toteuttaa sekä
 - puutun asianmukaisesti havaitsemiini eettisiin epäkohtiin.
6. Kunnioitan henkilöstön työtä ja työaika. Niinpä
 - huolehden osaltani työrauhasta,
 - opiskelen ja toimin aktiivisesti ja vastuullisesti sekä
 - annan asiallista palautetta.
7. Olen myönteinen esikuva toisille opiskelijoille.
8. Käyttäydyn asiallisesti, toisia kunnioittavasti ja eettisesti kestävästi kaikessa toiminnassani toimintaympäristöstä riippumatta, myös sosiaalisessa mediassa.

³ Soveltaen Oulun yliopiston opettajien ja opiskelijoiden eettisiä ohjeita 2005

9 Henkilöstön toiminnan eettisen periaatteet⁴

1. Huolehdin opiskelijoiden oppimisen edistymisestä ja toimintaympäristömme kehittymisestä.
2. Kohtelen opiskelijoita ja työtovereitani tasa-arvoisesti.
3. Mikäli tehtäviini kuuluu oppimisen tai osaamisen arviointi, teen sen tasapuolisesti ja asiallisesti.
4. Annan tunnustusta, kun opiskelijan tai työtoverini työskentely edistää hänen tai muiden oppimista tai työskentelyä.
5. Huolehdin osaltani työrauhasta ja puutun asianmukaisesti havaitsemiini eettisiin epäkohtiin.
6. Huolehdin itsestäni, työkyvystäni ja koko työyhteisöni hyvinvoinnista.
7. Kehitän itseäni oman alan asiantuntijana ja opettajana ja edistän työyhteisöni oppimista ja kehittymistä sekä vastuullista ja kestävän kehityksen mukaista toimintaa.
8. Kunnioitan opiskelijoiden, työtovereitteni ja yhteistyökumppaneitteni näkemyksiä ja heidän antamaansa asiallista palautetta.
9. En pyri ansiottomasti hyötymään opiskelijoiden, työtovereitteni tai yhteistyökumppaneitteni työpanoksesta.
10. Olen myönteinen esikuva opiskelijoille ja työtovereilleni.
11. Käyttäydyn asiallisesti, toisia kunnioittavasti ja eettisesti kestävästi kaikessa toiminnassani toimintaympäristöstä riippumatta, myös sosiaalisessa mediassa.

⁴ Osin soveltaen Oulun yliopiston opettajien ja opiskelijoiden eettisiä ohjeita 2005